

Strokovni članek/Professional article

Referenčne ambulante: izkušnje diplomiranih medicinskih sester Reference outpatient clinics: graduated nurses' experiences

Saša Pečelin, Maja Sočan

Ključne besede: zdravstvena nega; izobraževanje; vodenje pacientov; kronične bolezni; zdravstvena vzgoja; promocija zdravja

Key words: nursing; education; patient management; chronic diseases; health education; health promotion

Saša Pečelin, dipl. m. s.;
Fakulteta za zdravstvo Jesenice,
Spodnji Plavž 3, 4270 Jesenice

*Kontaktne e-naslov/
Correspondence e-mail:*
saska.pecelin@siol.net

doc. dr. Maja Sočan, dr. med.;
Fakulteta za zdravstvo Jesenice,
Spodnji Plavž 3, 4270 Jesenice
in Nacionalni inštitut za
javno zdravje, Zaloška cesta 29,
1000 Ljubljana

Članek je nastal na osnovi
diplomskega dela Saše Pečelin:
*Vloga diplomirane medicinske
sestre v referenčni ambulanti*
(2015).

Prejeto/Received: 11. 12. 2015
Sprejeto/Accepted: 25. 5. 2016

IZVLEČEK

Uvod: Referenčna ambulanta je ambulanta z razširjenim timom, katere članica je diplomirana medicinska sestra, ki je opolnomočena s podiplomskim znanjem. Raziskava prikazuje izkušnje diplomiranih medicinskih sester z referenčnimi ambulantami, dosedanje izobraževanje, zadovoljstvo z delom v referenčni ambulanti ter potrebe po dodatnih veščinah, znanju, dopolnitvah in spremembah.

Metode: V raziskavi so sodelovale diplomirane medicinske sestre ($n = 88$) v referenčnih ambulantah iz 18 zdravstvenih domov. Strukturiran vprašalnik je vključeval demografska vprašanja in vprašanja, ki so se nanašala na zadovoljstvo diplomiranih medicinskih sester z delom in potrebo po izobraževanju. Zanesljivost instrumenta (Cronbach alfa) je bila 0,734. Uporabljeni so bili opisna statistika, hi-kvadrat test (χ^2) in Fisherjev test.

Rezultati: Anketiranci so se strinjali, da z izobraževanjem pridobijo dodatna znanja (81,8 %), ki so koristna (73,9 %) in uporabna pri delu v referenčni ambulanti (72,7 %). Najbolj so se strinjali, da si izkušnje izmenjujejo s sodelavci ($\bar{x} = 4,2$) in da so bolniki zadovoljni z njihovim delom ($\bar{x} = 4,2$). Pri znanju anketirancev ($\chi^2 = 20,734$, $p = 0,016$) in predlogih izboljšav delovnega procesa ($\chi^2 = 9,905$, $p = 0,007$) so statistično pomembne razlike v povezavi s starostjo.

Diskusija in zaključek: Raziskava pokaže, da so anketiranci delno zadovoljni na delovnem mestu. Treba bi bilo omogočiti napredovanje na delovnem mestu, dodatna izobraževanja, izboljšati informacijsko podporo in spodbujati podiplomsko izobraževanje.

ABSTRACT

Introduction: A recently introduced reference outpatient clinic is administratively associated with a health center and includes specific provision for care management of primarily chronic diseases within the primary healthcare system. Findings reported in this paper relate to the position of registered nurses as part of an interprofessional team, the required knowledge, skills and competences of nurses, their further education and work satisfaction.

Methods: A survey method was selected which, according to instrumentation, included a structured questionnaire. The latter asked about demographics, the nurses' workplace satisfaction and the perceived need for further education. The research sample consisted of registered nurses ($n = 88$) working in reference clinics within eighteen health centers. Reliability of the instrument (Cronbach alfa) was set at 0.734. Descriptive statistics, chi-square and Fisher's exact test were used.

Results: The respondents stated that additional education provided new knowledge (81.8 %) which was helpful (73.9 %) and useful for daily routine (72.7 %). The highest level of agreement was achieved in the item stating that work experiences could be exchanged among the nurses themselves ($\bar{x} = 4.2$) and that patients were satisfied with services provided ($\bar{x} = 4.2$). The level of knowledge of respondents ($\chi^2 = 20.734$, $p = 0.016$) and the suggestions for work process improvement ($\chi^2 = 9.905$, $p = 0.007$) were statistically significantly different in regard to the respondents' age.

Discussion and conclusion: The survey results show that the nurses are reasonably satisfied with their work in reference outpatient clinics. The nurses should, however, be provided the possibility of promotion and additional education. There is a need to better information support and to encourage postgraduate education of nurses.

Uvod

Usmeritve zdravstvenih sistemov temeljijo na krepitvi primarnega zdravstva, predvsem pri ohranjanju in krepitvi zdravja državljanov (Referenčne ambulante družinske medicine, n. d.). V Sloveniji narašča delež starejših, vedno več je pacientov s kroničnimi, nenalezljivimi boleznimi, neugodni socialno-ekonomski dejavniki pa vplivajo predvsem na ranljiv del populacije. Prenos številnih zdravstvenih obravnav s sekundarne ravni na primarno in uvedba različnih preventivnih programov, ki zahtevajo dodatne administrativne postopke, sta obremenila ambulante družinske medicine. Z namenom, da se zadosti potrebam prebivalstva, so se leta 2011 začele uvajati referenčne ambulante na primarni ravni zdravstvenega varstva (Panikvar Žlahtič & Klemenc, 2011).

Kadrovski normativ in spremenjen način dela sta zahtevala okrepitev tima družinske ambulante z diplomirano medicinsko sestro. Zaposlovanje diplomiranih medicinskih sester, ki do zdaj niso bile del tima osnovnega zdravstvenega varstva, prispeva k zmanjševanju obremenjenosti zdravnikov in povečevanju učinkovitosti osnovnega zdravstva (Poplas Susič & Marušič, 2011). Diplomirana medicinska sestra, ki dela v referenčni ambulanti, se zavzema in podpira zdrav življenjski slog (zdravstvena vzgoja in promocija zdravja), spremlja in vodi paciente s kronično boleznijo ter opravlja preventivne preglede (presejanje) ciljne populacije za zgodnje odkrivanje dejavnikov tveganja in preventivne programe. Uvedba referenčnih ambulant se je izkazala za enega od najpomembnejših vsebinskih projektov na področju osnovnega zdravstvenega varstva (Referenčne ambulante družinske medicine, n. d.).

Tretjina ambulant družinske medicine se je že preoblikovala v referenčno ambulanto. V teh ambulantah je za polovični delovni čas na novo zaposlena diplomirana medicinska sestra (Demšar, 2013), ki sodeluje pri obravnavi pacientov v smislu zgodnjega odkrivanja kroničnih bolezni, izvaja zdravstveno vzgojo in sodeluje z drugimi strokovnimi sodelavci v skrbi za paciente s kronično boleznijo tako z urejeno kot z napredujočo boleznijo (Eder, 2012). Pacienti so referenčne ambulante odlično sprejeli in so navdušeni nad takšnim pristopom. Diplomirana medicinska sestra ima več časa zanje in jih lahko seznanjajo z ukrepi, kako izboljšati zdravstveno stanje (Poplas Susič, et al., 2013).

Namen in cilji

Raziskali smo izkušnje diplomiranih medicinskih sester z referenčnimi ambulantami, doseganje izobraževanja, zadovoljstvo z delom v referenčni ambulanti ter potrebe po dodatnih veščinah, znanju, dopolnitvah in spremembah. V okviru raziskovalnih vprašanj nas je zanimalo:

- kaj menijo o znanju diplomiranih medicinskih sester, ki ga potrebujejo za vodenje referenčne ambulante;
- kakšne izboljšave delovnega procesa predlagajo diplomirane medicinske sestre v referenčni ambulanti;
- katere lastnosti potrebuje diplomirana medicinska sestra za delo v referenčni ambulanti;
- kaj menijo o izobraževanju za diplomirane medicinske sestre za delo v referenčni ambulanti;
- kako (osebno) zadovoljstvo diplomirane medicinske sestre na delovnem mestu vpliva na delo v referenčni ambulanti.

Metode

Uporabili smo neeksperimentalno kvantitativno opisno raziskovalno metodo. Za zbiranje podatkov smo uporabili tehniko anketiranja v obliki anonimnega strukturiranega vprašalnika.

Opis instrumenta

Kot raziskovalni inštrument za zbiranje podatkov smo uporabili strukturiran vprašalnik, ki smo ga oblikovali na podlagi rezultatov Ankete o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012 (Anketa o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012, n. d.). Vprašalnik je bil sestavljen iz 13 vprašanj, urejenih v tri vsebinske sklope. Prvi sklop je zajemal sociodemografske podatke in je vseboval vprašanja o spolu, starosti, lokaciji referenčne ambulante, delovni dobi v referenčni ambulanti, celokupni delovni dobi na področju zdravstvene nege, stopnji izobrazbe in dodatnem izobraževanju. Drugi sklop je zajemal vprašanja, vezana na razumevanje vloge diplomirane medicinske sestre v referenčni ambulanti, in je vseboval dve vprašanji s tremi trditvami, ki so jih anketiranci ocenili po petstopenjski Likertovi lestvici, pri kateri je pomenilo 1 – se ne strinjam, 2 – malo se strinjam, 3 – delno se strinjam, 4 – se strinjam in 5 – zelo se strinjam, ter štiri vprašanja zaprtega tipa z enim ali več možnih odgovorov. Tretji sklop je bil namenjen razumevanju percepcije diplomiranih medicinskih sester na delovnem mestu in je vseboval tabelo s 16 trditvami, ki so jih anketiranci tudi ocenili po petstopenjski Likertovi lestvici, kot je navedeno zgoraj. Pri treh sklopih vprašanj (sociodemografski podatki, razumevanje vloge diplomirane medicinske sestre v referenčni ambulanti in percepcija diplomiranih medicinskih sester praks na delovnem mestu) smo testirali zanesljivost pridobljenih podatkov z razvitim instrumentom na vzorcu s koeficientom Cronbach alfa, ki je v povprečju dosegel vrednost 0,734, kar se v literaturi omenja kot prag za zmerno zanesljivost instrumenta (Cencič, et al., 2009).

Opis vzorca

Raziskavo smo opravili v 190 referenčnih ambulantah po Sloveniji, ki so začele delovati po 1. aprilu 2011. Seznam referenčnih ambulant smo pridobili na spletni strani Ministrstva za zdravje Republike Slovenije, namenjeni referenčnim ambulantam (Referenčne ambulante, 2015). Uporabili smo namenski vzorec anketiranja. Razdeljenih je bilo 122 vprašalnikov, od tega jih je bilo vrnjenih 88, kar pomeni 72% realizacijo načrtovanega vzorca. V raziskavi je sodelovalo 88 anketirancev, med njimi je bilo 84 žensk (95,5 %) in štirje moški (4,5 %). Največji del anketirancev ($n = 42$) je bilo starih več kot 41 let (47,7 %) in zaposlenih ($n = 76$) v okviru zdravstvenega doma (86,4 %), 12 (13,6 %) anketirancev je bilo zaposlenih v dislociranih enotah. Od vseh vključenih jih je bilo 41 (46,6 %) zaposlenih v referenčni ambulanti več kot 25 mesecev. Več kot 20 let delovne dobe na področju zdravstvene nege je imelo 43 (48,9 %) anketiranih. V raziskavi je sodelovalo 85 diplomiranih medicinskih sester (96,6 %) in tri (3,4 %) višje medicinske sestre.

Opis poteka raziskave in obdelave podatkov

Pred začetkom izvedbe raziskave smo od vodstva vseh 18 zdravstvenih domov pridobili pisna soglasja zavoda za raziskovanje v okviru diplomskega dela po navodilih Fakultete za zdravstvo Jesenice. Raziskava je bila opravljena skladno z etičnimi standardi, ki jih predpisuje Helsinško - Tokijska deklaracija. Sodelovanje v raziskavi

je bilo prostovoljno in anonimno. Vprašalniki so bili poslani glavnim medicinskim sestram zdravstvenih domov oziroma vodjem zdravstvenih domov po pošti. Anketiranje je potekalo od 1. 2. 2015 do 1. 5. 2015.

Podatke, ki smo jih pridobili z vprašalnikom, smo najprej obdelali z računalniškim programom Microsoft Windows Excel in nato s statističnim programskim orodjem SPSS ver. 20 (SPSS Inc., Chicago, IL). Na podlagi pridobljenih odgovorov, ki smo jih obdelali z opisnimi statistikami, smo poskušali najti povezave med pridobljenimi podatki. V ta namen smo uporabili test hi-kvadrat (χ^2) in Fisherjev test, s katerima smo preverili povezanost med starostjo, delovno dobo in mestom zaposlitve ter mnenjem diplomiranih medicinskih sester glede znanja, predlogov izboljšav, potrebnih lastnosti, izobraževanja in zadovoljstva na delovnem mestu pri delu v referenčni ambulanti.

Rezultati

Zanimalo nas je razumevanje vloge diplomirane medicinske sestre v referenčni ambulanti. Najprej smo jih spraševali, kako so se anketiranci odločili za delo v referenčni ambulanti. Več kot polovica anketirancev se je strinjala s trditvijo, da so se sami odločili za delo v referenčni ambulanti (56,8 %). Največ jih tudi meni, da imajo dovolj znanja za opravljanje svojih obveznosti (83 %). V Tabeli 1 predstavljamo rezultate drugega sklopa vprašalnika glede stališč diplomiranih medicinskih sester o odločitvi in znanju za delo v referenčni ambulanti.

Tabela 1: Stališča diplomiranih medicinskih sester o odločitvi in znanju za delo v referenčni ambulanti
Table 1: The reasons why to work in a reference outpatient clinic and the competences of graduate nurses

Trditve/Arguments	<i>n</i>	Min	Maks	\bar{X}	<i>s</i>
Popolnoma sama sem se odločila za delo v referenčni ambulanti.	88	1	5	3,6	1,4
Nadrejeni so se odločili zame in me motivirali za delo.	88	1	5	3,4	1,6
Nadrejeni so me izbrali za določen čas, dokler ne najdejo druge diplomirane medicinske sestre.	88	1	5	1,4	0,9
Menim, da imam dovolj znanja za opravljanje svojih obveznosti.	88	1	5	4,0	0,9
Primanjuje mi splošnega znanja, ki bi ga morala pridobiti med dodiplomskim študijem.	88	1	5	2,1	1,2
Primanjuje mi ozkega strokovnega znanja, ki bi ga lahko pridobila z dodatnimi podiplomskimi izobraževanji.	88	1	5	2,8	1,3

Legenda/Legend: *n* – število/number; Min – minimum/minimum, Maks – maksimum/maximum, \bar{X} – povprečje/average; *s* – standardni odklon/standard deviation

Anketiranci (69,3 %) so kot izboljšavo delovnega procesa predlagali boljšo informacijsko podporo, nekaj več kot polovica (52,3 %) je predlagala več možnosti dodatnega izobraževanja, slaba polovica (45,5 %) je predlagala večji osebni dohodek in samo petina (21,6 %) je menila, da potrebujejo več časa za obravnavo pacientov. Anketiranci so se strinjali, da z izobraževanjem pridobijo dodatna znanja (81,8 %), ki

so koristna (73,9 %) in uporabna pri delu v referenčni ambulanti (72,7 %), le slaba polovica (45,5 %) je izobraževanja ocenila kot zanimiva in zgolj tretjina (37,5 %) je menila, da je izobraževanje premalo.

V Tabeli 2 so predstavljeni rezultati tretjega sklopa vprašalnika o percepciji diplomiranih medicinskih sester na delovnem mestu. Najvišjo povprečno vrednost odgovorov po Likertovi lestvici sta dosegli

Tabela 2: Percepcija diplomiranih medicinskih sester na delovnem mestu v referenčni ambulanti
 Table 2: Graduate nurses' job perception in reference outpatient clinic

Trditve/Arguments	n	Min	Mak.	\bar{x}	s
Zadovoljna sem z možnostjo napredovanja na delovnem mestu.	88	1	5	2,5	1,2
Nimam težav z odhodom na dopust, vedno me lahko nadomestijo.	88	1	5	3,5	1,6
Imam možnost, da si izkušnje izmenjujem s sodelavci.	88	1	5	4,2	0,9
Pri izražanju predlogov in izboljšav sem dobro sprejeta.	88	1	5	3,4	1,0
Za svoje kakovostno delo imam na voljo skoraj dovolj časa.	88	1	5	3,3	1,1
Običajno ni dvoma, kaj so moje delovne obveznosti.	88	1	5	3,6	1,1
Nejasnosti in nesporazume rešujemo sproti in skupaj v timu.	88	1	5	3,8	1,0
S sodelavci se lahko sproti pogovorim o problemih.	88	1	5	4,1	0,9
Zaupanje med zaposlenimi v referenčni ambulanti je veliko.	88	1	5	3,9	0,9
Zadovoljna sem s kakovostjo dela vseh zaposlenih v referenčni ambulanti.	88	1	5	3,9	1,0
Z organizacijo poteka dela ni posebnih težav.	88	1	5	3,6	1,0
Sproti in pravočasno dobim informacije, ki so povezane s kakovostno opravljenim delom.	88	1	5	3,4	1,0
Delovno mesto mi omogoča dobre možnosti za stalno usposabljanje in nadgrajevanje svojega znanja.	88	1	5	3,6	1,0
Menim, da bi za boljše delo potrebovala ustrežnejšo opremo.	88	1	5	3,3	1,4
Sodelavci me občasno pohvalijo.	88	1	5	3,4	1,0
Čutim, da so bolniki zadovoljni z mojim delom.	88	1	5	4,2	0,7

Legenda/Legend: n – število/number; Min – minimum/minimum; Maks – maksimum/maximum; \bar{x} – povprečje/average; s – standardni odklon/standard deviation

trditvi »Imam možnost, da si izkušnje izmenjujem s sodelavci.« ($\bar{x} = 4,2$) in »Čutim, da so bolniki zadovoljni z mojim delom.« ($\bar{x} = 4,2$). Anketiranci so se najmanj strinjali s trditvijo »Zadovoljna sem z možnostjo napredovanja na delovnem mestu.« ($\bar{x} = 2,5$).

V raziskavi smo poskušali poiskati povezave med spremenljivkami – preverili smo povezanost med starostjo, delovno dobo, mestom zaposlitve ter mnenjem diplomiranih medicinskih sester glede znanja, predlogov izboljšav, potrebnih lastnosti in zadovoljstva na delovnem mestu.

Med starostjo in mnenjem glede strokovnega znanja anketirancev smo ugotovili statistično značilno povezanost ($p < 0,005$). Anketiranci v starostni skupini do 29 let so statistično značilno pogosteje menili, da jim primanjkuje ozkega strokovnega znanja ($\chi^2 = 20,734$, $p = 0,016$) in so si pogosteje želeli manjše obremenjenosti pri delu v referenčni ambulanti ($\chi^2 = 9,905$, $p = 0,007$).

Anketiranci, stari od 30 do 40 let, so se najbolj strinjali s trditvama »Izobraževanja so uporabna.« ($\chi^2 = 8,478$, $p = 0,014$) in »Z izobraževanjem pridobim dodatna znanja, ki mi koristijo pri delu v referenčni ambulanti.« ($\chi^2 = 5,767$, $p = 0,056$). Anketiranci, starejši od 41 let, so z odhodom na dopust navedli najmanj težav ($\chi^2 = 15,542$, $p = 0,049$) in so se najbolj strinjali s trditvijo »Običajno ni dvoma, kaj so moje delovne obveznosti.« ($\chi^2 = 21,520$, $p = 0,006$).

Daljša delovna doba je povezana z mnenjem, da imajo anketiranci dovolj znanja za opravljanje svojih obveznosti ($\chi^2 = 23,362$, $p = 0,025$). Anketiranci, ki so imeli celokupno delovno dobo na področju

zdravstvene nege od 5 do 9 let, so si najbolj želeli višjega osebnega dohodka ($\chi^2 = 8,296$, $p = 0,040$) in manjše obremenjenosti pri delu v referenčni ambulanti ($\chi^2 = 12,685$, $p = 0,005$). Anketiranci, ki so imeli celokupno delovno dobo na področju zdravstvene nege od 10 do 19 let, so se najbolj strinjali s trditvijo, da imajo za svoje kakovostno opravljeno delo na voljo skoraj vedno dovolj časa ($\chi^2 = 18,679$, $p = 0,028$).

Diskusija

Osnovno zdravstvo je izpostavljeno velikim obremenitvam, ki so posledica demografskih sprememb, ozaveščenosti ljudi in tudi organizacijskih sprememb v zdravstvu. Ob pomanjkanju zdravnikov je bilo treba najti rešitev, ki bo prerazporedila obremenitev zdravnikov in ohranila visoko kakovost obravnave pacientov. Aprila 2011 je začelo delovati 60 referenčnih ambulant, ki so bile regijsko enakomerno razporejene (Poplas Susič & Marušič, 2011). Ključna sprememba v timu referenčne ambulante so bile predvsem diplomirane medicinske sestre, kar ugotavljamo tudi z našo raziskavo.

Diplomirane medicinske sestre morajo imeti za delo v referenčni ambulanti podiplomsko znanje. Naša raziskava je pokazala, da anketiranci menijo, da imajo dovolj znanja za opravljanje svojih obveznosti. Strinjali so se, da jim ne primanjkuje splošnega znanja, ki bi ga lahko pridobili med dodiplomskim študijem, niti ne čutijo pomanjkanja ozkega strokovnega znanja, ki bi ga lahko pridobili z dodatnim podiplomskim izobraževanjem. Obstajale pa so določene statistično

značilne razlike glede na starostno skupino in delovne izkušnje anketirancev. Anketa o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012 (Anketa o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012, n. d.) je pokazala, da je anketirancem primanjkovalo ozkega strokovnega znanja (42,5 %).

Z uvedbo referenčnih ambulant se v osnovno zdravstvo uvaja nov koncept dela na področju kadrovskega normativov, vsebine in organizacije dela (Poplas Susič & Marušič, 2011). Vsak nov koncept dela zahteva skrbno oceno in izboljšave, zato smo se v naši raziskavi osredotočili na predloge diplomiranih medicinskih sester glede delovnega procesa v referenčni ambulanti. Ugotovili smo, da so si anketiranci najbolj želeli boljše informacijske podpore in več možnosti dodatnega izobraževanja, kar je precej zanimiva trditev, saj je v prejšnjem sklopu vprašanj večina trdila, da ima dovolj znanja za delo v referenčni ambulanti.

Mlajši anketiranci so izrazili potrebo po manjši obremenjenosti z delom, starejši pa si želijo večji osebni dohodek. Predvidevamo, da sta slabša izkušnost in prepričanost o pravilnosti odločitev bolj obremenjujoča za mlajše, neizkušene zdravstvene delavce in jim dajeta občutek preobremenjenosti. Z naraščanjem let dela se občutek obremenjenosti zmanjšuje, delo postaja manj stresno, saj je izpostavljenost novim, nepričakovanim situacijam manjša. Zanimivo je, da mlajši anketiranci niso izrazili potrebe po večjem osebnem dohodku. Raziskava o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012 je pokazala, da so si anketiranci najbolj želeli spremembe v organizaciji dela in izobraževanju ter boljše prostorske ureditve, sledili so odgovori o manjši preobremenjenosti pri delu, boljši informacijski podpori in večjem osebnem dohodku (Anketa o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012, n. d.). Bistvenih odstopanj med našo raziskavo in raziskavo iz leta 2012 nismo ugotovili. Wild in sodelavci (2006) navajajo, da delovni urnik, napredovanje na delovnem mestu, plača ter ravnovesje med delovnimi in družinskimi obveznostmi vplivajo na posameznikovo zadovoljstvo pri delu. Rezultati raziskave istih avtorjev so še pokazali, da so bile diplomirane medicinske sestre najbolj zadovoljne z odnosi z nadrejenimi, s plačo in odgovornostjo, delno zadovoljne z delovnim urnikom in najmanj zadovoljne z delovnimi razmerami.

Raziskava je pokazala, da anketiranci menijo, da pri delu v referenčni ambulanti potrebujejo znanja: komunikacije, sposobnosti svetovanja glede zdravega načina življenja, strokovnost in znanje o medicini, odgovornost, motiviranost za nenehno izobraževanje, prijaznost, veselje do dela, prilagodljivost, zanesljivost, sposobnost empatije in natančnost. Raziskava je tudi pokazala, da so se anketiranci, starejši od 41 let, najbolj strinjali s trditvijo, da diplomirana medicinska sestra pri delu v referenčni ambulanti potrebuje strokovnost

in znanje o medicini. Naša raziskava je pokazala, da anketiranci menijo, da so izobraževanja uporabna in da z njimi pridobijo dodatna znanja, ki jim koristijo pri delu v referenčni ambulanti. Podobno sta ugotavljala Petek - Šter & Šter (2015) v raziskavi zadovoljstva z izobraževanjem diplomiranih medicinskih sester, ki delajo v referenčnih ambulantah, o arterijski hipertenziji.

Anketiranci v referenčnih ambulantah, ki smo jih zajeli v raziskavo, so delno zadovoljni na delovnem mestu, s sodelavci si lahko izmenjujejo izkušnje in se lahko o težavah sproti pogovorijo, lahko gredo na dopust, ko ga potrebujejo, vendar je še veliko možnosti izboljšanja napredovanja na delovnem mestu, dodatnega izobraževanja in informacijske podpore. Raziskava o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012 je pokazala, da so bili anketiranci zadovoljni na delovnem mestu, saj jim je bila omogočena osebna rast, a so imeli težave z nadomeščanjem odsotnosti, nadrejeni pa so z diplomiranimi medicinskimi sestrami komunicirali korektno, s sodelavci so dobro sodelovali in njihove zadolžitve so bile delno jasne (Anketa o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012, n. d.).

Pridobljeni rezultati raziskave dajejo vpogled v izkušnje diplomiranih medicinskih sester z delom v referenčnih ambulantah. Upoštevati je treba omejitve raziskave, da so v njej sodelovale samo diplomirane medicinske sestre, zaposlene v referenčnih ambulantah v zdravstvenih domovih, ne pa diplomirane medicinske sestre, zaposlene v zasebnih referenčnih ambulantah, zato rezultatov ne moremo posplošiti na vse diplomirane medicinske sestre, zaposlene v referenčnih ambulantah.

Zaključek

Zdravje je ena od najpomembnejših vrednot v življenju ljudi in njihova osnovna pravica. Kronične nenalezljive bolezni so bolezni, ki so velik javnozdravstveni problem. Številni ljudje s kroničnimi boleznimi potrebujejo vseživljenjsko zdravstveno oskrbo. Diplomirana medicinska sestra v referenčni ambulanti ima ključno vlogo pri zdravstveno-vzgojnem delu. Raziskava kaže, da diplomirana medicinska sestra potrebuje izkušnje in podiplomska znanja za delo v referenčni ambulanti. Potrebni so razvoj referenčnih ambulant, nadgradnja znanja in vlaganje v raziskovalno delo, predvsem pa spodbujanje podiplomskega izobraževanja za diplomirane medicinske sestre.

Literatura

Anketa o zadovoljstvu zaposlenih v referenčnih ambulantah družinske medicine v letu 2012, n. d. Referenčne ambulante družinske medicine – Projekt Ministrstva za zdravje. Available at: <http://www.referencna-ambulanta.si/wp-content/uploads/Analiza-zadovoljstvo-zaposlenih-v-RA-2012.pdf> [8. 11. 2014].

- Cencič, M., Čagran, B. & Ivanuš Grmek, M., 2009. *Kako poteka pedagoško raziskovanje: primer kvantitativne empirične neeksperimentalne raziskave*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Demšar, M., 2013. Družinska medicina danes. *ISIS*, 22(6), pp. 3–4. Available at: [http://www.zdravniskazbornica.si/admin/categories/magazines/pdf/Isis 2013-06_brezoglasov.pdf](http://www.zdravniskazbornica.si/admin/categories/magazines/pdf/Isis%202013-06_brezoglasov.pdf) [10. 11. 2014].
- Eder, J., 2012. Organizacija dela diplomirane medicinske sestre v referenčni ambulanti. In: Istenič, B. ed. *Referenčne ambulante po prvem letu delovanja: strokovni seminar, Ljubljana, 12. april 2012*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v splošni medicini, pp. 5–11.
- Panikvar Žlahtič, K. & Klemenc, D., 2011. Kako so nastajale referenčne ambulante – pogled zdravstvene nege. In: Bobnar, A. ed. *Vloga medicinske sestre na primarni ravni zdravstvene dejavnosti – izziv za prihodnost: zbornik predavanj. Ljubljana, 2. december 2011*. Ljubljana: Zdravstvena fakulteta, pp. 18–30.
- Petek Šter, M. & Šter, B., 2015. Pomen izobraževanja diplomiranih medicinskih sester v referenčnih ambulantah: primer arterijske hipertenzije. *Obzornik zdravstvene nege*, 49(1), pp. 52–59. <http://dx.doi.org/10.14528/snr.2015.49.1.46>
- Poplas Susič, T. & Marušič, D., 2011. Referenčne ambulante. *Bilten – ekonomika, organizacija, informatika v zdravstvu*, 27(1), pp. 9–17.
- Poplas Susič, T., Švab, I. & Kersnik, J., 2013. Projekt referenčnih ambulant družinske medicine v Sloveniji. *Zdravniški vestnik*, 82(10), pp. 635–647.
- Referenčne ambulante družinske medicine, n. d. Ministrstvo za zdravje. Available at: <http://www.scribd.com/doc/59465490/Referen%C4%8Dne-ambulante-plo%C5%A1no-gradivo> [3. 6. 2014].
- Referenčne ambulante, 2015. Ministrstvo za zdravje. Available at: http://www.mz.gov.si/si/pogoste_vsebine_na_javnost/referencne_ambulante/ [17. 8. 2015].
- Wild, P., Parsons, V. & Dietz, E., 2006. Nurse practitioner's characteristics and job satisfaction. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 18(11), pp. 544–549. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1745-7599.2006.00173.x> [23. 3. 2016].

Citirajte kot/Cite as:

Pečelin, S. & Sočan, M., 2015. Referenčne ambulante: izkušnje diplomiranih medicinskih sester. *Obzornik zdravstvene nege*, 50(2), pp. 157–162. <http://dx.doi.org/10.14528/snr.2016.50.2.82>